

Un distins om de știință - inovator dar și un adevărat scriitor și om de cultură premiat de Academia Română

Fără excepție, toți cei care l-au cunoscut și au colaborat de-a lungul timpului cu acest om minunat au avut și i-au apreciat calitățile sale profesionale prin care s-a remarcat ca un inginer de înaltă clasă, dar și un om modest cu o cultură creatoare impresionantă greu de imaginat. Voi căuta să-i conving pe cei care n-au avut prilejul să-l cunoască spicuind mai întâi câteva din impresiile unor personalități care însă au avut această șansă, exprimându-și admirația și chiar respectul, pentru omul de știință, erudit și scriitor, aureolat de o modestie și cinste cum rar poate fi întâlnit astăzi în lumea noastră. Binecunoscutul academician Radu Voinea, mărturisea în cadrul unei întâlniri profesionale: Iată cum colegul meu, om de știință cu calități remarcabile de cercetător, inovator și cadru didactic, Hristache Popescu, laureat al Academiei Române, ne dovedește prin fapte, că este un adevărat scriitor și om de cultură.

El a cercetat și s-a implicat adânc în căutarea originii universului și a vieții pe pământ, folosinduse de elementele bine cunoscute ale științei, dar și de cele ale filozofiei și istoriei. Un om care a ridicat standardul enciclopedic al poporului român, fiind un exemplu pentru noi toți. Academicianul Cristea Mateescu, a exclamat cu admirație și entuziasm, când a fost spectator la reprezentarea pe scena Teatrului Nottara, în 1979 a piesei sale de debut *Contratimp*: Ce bucurie și ce surpriză ne-a făcut Hristache Popescu, care astăzi ne-a dovedit nu numai că el este un distins om de știință, dar este și un talentat dramaturg.

Mă bucur pentru el, îl felicit și-i doresc mult succes! Această piesă, care s-a bucurat de aportul a doi recunoscuți regizori, Lucian Constantinescu și Victor Trăilescu, a avut în rolul principal pe actorul Alexandru Ciprian, care a declarat: Piesa *Contratimp*, eseu dramatic de debut al profesorului Hristache Popescu, aduce la rampă lapidar, dar cu fluentă o întâmplare din activitatea cercetătorilor științifici al cărei mesaj umanist transpare dincolo de cadrul convențional al ficțiunii teatrale.

Dar de fapt, să-l cunoaștem mai întâi: cine este Hristache Popescu, urmărindu-i drumul în această lume pe care a vrut în permanență s-o cunoască și s-o înțeleagă. S-a născut la 19 august 1929, într-o zi de vineri, în satul Văleni, jud. Vâlcea, într-o familie numeroasă de țărani gospodari, unde urmează primele clase primare. Dovedind înțelegere și dorința de a învăța, se prezintă la examenul de admitere la Liceul Lahovary din Râmnicu Vâlcea, unde reușește printre primii. Aici parcurge cele opt clase cu rezultate foarte bune și termină bacalaureatul în aceeași notă meritorie. Fiind atras în mod deosebit de științele exacte se hotărăște să dea admiterea la Facultatea de Construcții, din cadrul Institutului Politehnic din București, unde reușește a se clasa printre cei mai buni studenți.

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*

Dovedind seriozitate și inteligență creatoare deosebită, renumitul profesor Mihail D. Hangan îi propune a face parte din colectivul său de beton armat și tânărul absolvent acceptă cu entuziasm. Mărturisește într-o întâlnire, mulți ani după absolvirea facultății: Nu am neglijat niciodată pregătirea

mea pentru disciplinele de specialitate, încercând să aprofundez tot ce mi se preda la cursurile prevăzute în programă, dar mă preocupau și multitudinea diversă a problemelor de viață care se derulau pe acest pământ (...). Dovedind aptitudini cu totul ieșite din comun în cercetarea științifică și soluții originale în proiectare, este propus pentru a-și continua studiile în cadrul unui stagiului de doctorat în fosta Uniune Sovietică la Sankt Petersburg (Leningrad).

Aici, își susține teza de doctorat în 1963 și este solicitat să rămână în continuare pentru perfecționare și i se propune un post în învățământul superior. Cu tact și diplomatie, nu acceptă propunerea, căci așa cum mărturisea mai târziu: Eu abia așteptam să mă întorc în țară - acasă. Întors în țară, a continuat activitatea didactică tot la Facultatea de Construcții, cu preocupări deosebite în cercetarea științifică. Perseverent în cercetarea aspectelor mai puțin cunoscute din activitatea de concepție, proiectare și practică, întâlnite în construcții Revista construcțiilor și a materialelor de construcții îi publică unul din cele mai importante articole ale sale, în 1962, intitulat Sarcini meteorice în construcții. Dovedindu-se un articol deosebit de interesant binecunoscuta revistă Rilem îl traduce și-l publică în compartimentul Essais Recherches, în numărul său din 1968 sub titlul Détermination expérimentale des réactions d'encastrement.

Rezultatele la care ajunsese autorul sau s-au dovedit deosebit de importante în calculul și practica structurilor din beton armat. De remarcat faptul că singur sau în colaborare a efectuat multiple cercetări doctorale, teoretice și experimentale, asupra structurilor realizate din beton armat. Impresionat de activitatea sa științifică de cercetare, academicianul Cristea Mateescu îi propune tânărului doctor inginer Hristache Popescu la începutul anilor '70 să lucreze împreună la o serie de cercetări privind Supraîncărcarea în construcții. O propunere onorantă și plină de răspundere profesională, pe care o acceptă cu entuziasm. Rezultatul acestor cercetări a fost încununat de succes, fiindcă la propunerea renumitului om de știință, tânărului cercetător Hristache Popescu i se atribuie premiul Academiei pe anul 1974 pentru studiile privind Supraîncărcare în construcții - Efectul distribuției spațiale a zăpezii.

De menționat că aceste studii efectuate pentru prima dată în lume au fost solicitate de o serie de specialiști din diverse țări. Pentru că pregătirea de bază a profesorului Hristache Popescu a fost știința și tehnica, mă voi rezuma a aminti câteva din lucrările sale cele mai importante:

- Stabilitatea structurilor elastice, Ed. Academiei Române, București, 1975, în colaborare cu Valeriu Bănuț;
- Probleme ale structurilor de beton armat, Ed. Academiei Române, 1977;
- Parametrii de proiectare pentru betonul armat, Ed. Didactică și Pedagogică, 1979, în colaborare cu Mendel Elenbogen;
- Calculul structurilor optime, Ed. Academiei Române, 1981, în colaborare cu Veturia Chiroiu;
- Calculul secțiunilor elementelor de beton armat - Proiectare rapidă, Ed. Academiei Române, 1990;
- Fundații din beton și beton armat, Ed. H. P., 2001, în colaborare cu Mendel Elenbogen și Gheorghe Tuluc;
- Unitate energetică egal unitate monetară, Ed. H. P., 2006, în colaborare cu Mihail Răboj;
- On the calculus of analytical solutions in the foundation theory in research trends in mechanise, vol. 1, Ed. Academiei Române, 2007.

În context cu activitatea sa științifică și pedagogică, voi încerca să redau o nedreaptă întâmplare pe care profesorul Hristache Popescu a trăit-o în anul 1959 care l-a marcat pentru tot restul vieții, lăsându-i convingerea că în lume e prea multă nedreptate. În acea perioadă Institutul de Construcții

din București, îl avea ca rector pe prof. Vasile Nicolau, care a cerut forurilor superioare de partid eliminarea din învățământul universitar a profesorilor Mihail Hangan (62 de ani), Aurel A. Beleş (68 de ani) și a profesorului Constantin Avram de la Institutul Politehnic din Timișoara, fiind învinuiți de cosmopolitism și declarați reacționari. Cum Hristache Popescu era asistentul profesorului Hangan este înștiințat de către acesta că nu va mai putea fi asistentul său, deoarece i s-a comunicat că va trebui să părăsească catedra, explicându-i amănunțit faptele.

Era ministrul învățământului la acea dată, prof. Ștefan Bălan, care fusese asistentul prof. A. Beleş, motiv pentru care Hristache Popescu îi sugerează să-l anunțe pe ministrul învățământului. Cu un oftat și descurajat, prof. Hangan îi spune ca l-a anunțat dar a primit un răspuns fără drept de replică: Nu pot interveni în niciun fel! După o înțeleaptă chibzuință, Hristache Popescu a luat o hotărâre care l-ar fi putut costa cariera. S-a adresat instructorului Centrului Universitar de Partid, Corneliu Baloescu, care s-a dovedit a fi un om cu multă înțelegere și a reușit să oprească această acțiune datorită în mare măsură și a contribuției secretarilor de partid ai centrului universitar (Traian Dudaș, Constantin Manolescu și Ilie Diculescu).

Cu emoție nostalgică, profesorul Hristache Popescu mi-a povestit detaliat toate cele întâmplate și cum cei trei condamnați au devenit: A. A. Beleş, membru al Academiei Române în 1963 (din 1955, membru corespondent), C. Avram tot în 1963, membru corespondent iar prof. Hangan puternic afectat și suferind a plecat din această lume. Dacă activitatea sa științifică s-a impus fără rezerve, dovedind calități greu de egalat, să nu oitem vasta sa dăruire pentru scrierea literară, filozofică, istorică, dramaturgică și de cultură în general. Pentru a avea o continuitate în prezentarea acestui om deosebit care la 12 aprilie 2020 ne-a părăsit, plecând din această lume, să revenim la creațiile sale, care nu i-a dat niciodată răgaz în creația sa. Dar iată ce spune distinsul profesor universitar Simion Hâncu: Dacă Hristache s-a impus ca om de știință și un profesor cum rar poți întâlni, iată că acum ne dovedește că el poate fi și un adevărat scriitor, situându-se cu adevărat pe un pedestal luminos, între știință și Dumnezeu.

Modestia sa este proverbială printre oamenii de știință, dar este înălțătoare în fața Atotputernicului, înrolându-l între cei aleși. Oarecum descumpănit, prof. univ. Adrian Popovici, și el de înaltă capacitate științifică și posesor al unei culturi bine încheigate, la primirea unei cărți a profesorului Hristache Popescu ne-a relatat următoarele: Când mi-a dat cartea Originea universului și a vieții, relatându-mi cum s-a documentat, cum a căutat să înțeleagă anumite fenomene, m-a convins că el este un adevărat creștin și încearcă să înțeleagă lumea pe acest pământ, așa cum este ea, mai ales cum va fi mai târziu (...), dar mărturisesc că nu l-am înțeles. Îl știam ca om de o modestie unanim recunoscută, chiar dacă prin fapte se dovedise un om de știință și un bun profesor, blând, altruist, dornic și luptător pentru dreptate și adevăr. Așa era, într-adevăr, dar în sufletul său era un zbucium și căuta să înțeleagă ce se întâmplă cu noi oamenii, căci răul s-a dezvoltat peste măsură. La una din întâlnirile noastre mai prelungite, am îndrăznit și i-am spus:

Despre activitatea dumneavoastră de cercetare științifică și rezultatele obținute, suntem impresionati și vă admirăm cu sinceritate, dar cum ați devenit scriitor? După un oarecare timp de gândire, cu privirea aruncată nedefinit, mi-a răspuns că: Asta-i o poveste mult mai lungă și nedeconspirată, deoarece mie mi-a plăcut tot timpul să citesc literatură cu caracter educativ, moral și multă filozofie, istorie dar și spiritualitate. Chiar atunci când trebuia să-mi pregătesc lecțiile, în școală și mai apoi la facultate. Cartea îmi era prietenul cel mai apropiat. Venind schimbările după 1989, am făcut cerere de ieșire la pensie pentru limită de vârstă, dar și solicitarea de a fi primit în Uniunea Scriitorilor - Secția de Dramaturgie. Ambele solicitări au fost satisfăcute. Scrisesem câteva piese de teatru, care în majoritate, au fost preluate de Radio Cultural și transmise în emisiunea Teatru la microfon. Unele dintre ele au prins viață pe anumite scene de teatru.

Am fost atras de dramaturgie, datorită apropierii mele de familia renumitului inginer Emil Prager și

a soției sale Elvira Godeanu, o mare artistă. Multe dintre piesele scrise în decursul timpului până după anul 2000, au fost adunate într-o carte care are aproximativ 900 de pagini sub titlul Teatrul și este închinată părinților săi, în a doua ediție - 2008. Dintre piesele incluse amintim: Fiii lui Cain; Întâlnire cu un duh; Îngerul, Demonul și... eu; Omul din noi; Tatăl și fiii; Fiicele; Jurământul; Copii și părinți; Logica fiarei; Președintele etc. Parcurgând activitatea sa dramatică constatăm fără efort că Hristache Popescu s-a detașat de textul tradițional încercând artificii moderne, salvate de un quantum cultural remarcabil și de un limbaj elevat. Una dintre piesele sale cu adevărat reușite o putem considera pe cea intitulată În ceasul al doisprezecelea, unde personajele au fost bine conturate, dând impresia că sunt reale.

De asemenea piesa Fiii lui Cain, prin care autorul imaginează o insulă a purificării, unde au fost aduși pentru a fi salvați oameni acuzați de înșelătorie, violență, obsedați de putere și îmbogățire, diverse nelegiuiri, crime etc. Pentru a-i aduce pe calea cea dreaptă, este numit un mediu medic, fals vindecător, care în final este ucis de propriul său frate, care preia conducerea insulei. Și cărțile sale amintite, la fel ca și piesele de teatru, au ca substrat tematic de educație și morală, căci el utilizează preponderent dezbateri filozofice, religioase, sociale, care au drept scop îndreptarea păcatelor lumesti ajungând astfel să formuleze concluzii mobilizatoare precum: importante în educația tineretului, sunt modelele celor care au fost; fără cultură, o țară este ca și inexistentă, adresându-se oamenilor de știință decretează: Voi aveți obligația să vă protejați pentru a nu rămâne în întuneric.

Hristache Popescu mărturisește referitor la scrierile sale: Am încercat să prezint omul așa cum este el în general dar și cum ar putea fi mai bun, mai deștept și mai cinstit. A scris mult, căutând adevărul, cinstea și dreptatea.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

Prof. Univ. Dr. Gheorghe Țiclete

*Independența
prin Cultură*